Helsinki 15.3.2021

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Suomen Kunto- ja terveysliikuntakeskustenyhdistys SKY ry:n kirjallinen lausunto

ASIA: HE 31/2021 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI TARTUNTATAUTILAIN 58 G §:N MUUTTAMISESTA

Suomen Kunto- ja terveysliikuntakeskusten yhdistys SKY ry (SKY) kiittää saamastaan kirjallisesta lausuntopyynnöstä.

LAUSUNTO

1. TAUSTAA

Helmikuussa 2021 tuli voimaan tartuntatautilain muutokset.

Tartuntatautilain muutokset puuttuvat merkittävästi perustuslailliseen elinkeinon harjoittamisen oikeuteen tiettyjen toimialojen osalta. SKY antoi edellisen valmisteluvaiheen aikana kirjallisen lausunnon[1] asiasta. SKY ennakoi tuolloin, että lain tulkinnat ja toimenpiteet tulevat aiheuttamaan vakavia taloudellisia-, työllisyyteen- ja kansalaisten terveyskuntoon liittyviä ongelmia.

Yksi suurimmista perusteellisista ongelmista on edelleen alan liikkumiseen liittyvien tilojen luokittaminen virheellisesti korkean tartuntariskin ympäristöksi, jota kommentoimme tämän lausunnon loppuosassa.

Toimiala, jonka tavoitteena on kansalaisten terveyden edistäminen, on nostettu COVID-19 -pandemian leviämisen maalitauluksi. Lakia noudattava yritys ei ole vastuuton. Ala on rakentanut kansainvälisellä ja kansallisella yhteistyöllä tartuntojen ehkäisyyn liittyviä hyviä käytäntöjä ja reagoinut sekä soveltanut niitä pandemian leviämistilanteen mukaisesti.

[1] https://sky-ry.fi/wp-content/uploads/2021/01/Tartuntatautilaki-lausunto-SKY-ry21012021.pdf

SKY, Suomen kunto- ja terveysliikuntakeskusten ry
Puh. 040 515 4449
eMail: toimisto@sky-ry.fi
www.sky-ry.fi
www.liikuntapaivat.fi
www.apt-personaltrainer.fi
www.mikäsinualiikuttaa.fi
Y-tunnus: 2173470-8

SKY toteaa, että ala on ollut jo vuoden rajoitusten kohteena. Nykyinen kokonaistilanne ja pandemian pitkittyminen tulevat aiheuttamaan merkittäviä talous- ja työllisyysmenetyksiä sekä toimialan ekosysteemin murtumista.

Yritysten tilanne on yli vuoden kestäneiden rajoitusten osalta taloudellisesti kestämätön. Tarvitsemme kohdennetun tukimallin, jossa alan erityispiirteet otetaan huomioon. Kunto- ja terveysliikuntakeskusiin kohdennettu poikkeuksellinen jatkuva kuntosali termin käyttö tartuntojen yhteydessä ja sulkutoimenpiteiden kohteena on jo nyt vahingoittanut alan liiketoimintaa ja vahingoittaa sitä pitkälle tulevaisuuteen.

Voimassa oleva 58 g pykälän alueellinen käyttö on kuluneen kahden viikon aikana aiheuttanut liiketoimintojen sulkemisia. Kahden viikon syklissä ja jatkuvassa epävarmuudessa eläminen on yrityksille ja yrittäjille henkisesti sekä taloudellisesti erittäin raskasta. Myös alan työntekijöille ennakoimaton jatkuva työympäristön muutos lomautuksineen aiheuttaa henkistä ja taloudellista kuormitusta. Päivien varoitusajalla viranomaismääräysten muuttaminen ja viestinnällinen poukkoilu luo yrityksille mahdottoman paikan reagoida. Ennakointi ja proaktiivinen toimintamalli ovat olleet koko pandemian ajan alamme toimintamallina. Viranomaisten toiminta näyttäytyy reaktiivisena, ennakoimattomana ja yhteistyökyvyttömänä.

2. TARTUNTATAUTILAIN MÄÄRÄAIKAISESTI VOIMASSA OLEVAN 58 G §:N MUUTTAMINEN

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti tartuntatautilakia täsmentämällä kunnan ja aluehallintoviraston mahdollisuutta sulkea asiakkaiden tai osallistujien käyttöön tarkoitetut elinkeino- tai muun toiminnan tilat määräajaksi. Mahdollisuus kieltää asiakkaiden tai osallistujien pääsy tilaan koskisi edelleen tiloja ja toimintoja, joissa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Kunto- ja terveysliikuntakeskusten osalta tästä ei ole tutkimusnäyttöä.

Laissa ei säädettäisi tilojen sulkemisen edellytyksenä olevasta henkilömäärästä. Henkilömäärällä, tilan koolla ja kontaktietäisyydellä on kuitenkin tutkimusnäyttöä tartuntojen leviämisen ehkäisyssä. Siksi lausunnolla oleva esitys on ristiriitainen.

Tiloista ja toiminnoista, joita päätös voi koskea säädetään voimassa olevassa tartuntatautilaissa. Ehdotetun sulkupäätöksen voisi tehdä toiminnan laajuudesta riippumatta. Tämä kumoaa koko toimintaprosessin, jossa rajoitustoimiin siirryttäisiin portaittaisesti.

Sulkemisen määräajaksi on aiemmin kirjoitettu tartuntatautilain toimialaoille maksimissaan 14 vuorokautta kerrallaan. Elinkeinontoiminnan rajoittamisen osalta mm. ravintola-alle se on kolme viikkoa kerrallaan. Miksi tämä aika on eri aloille erilainen?

SKY, Suomen kunto- ja terveysliikuntakeskusten ry
Puh. 040 515 4449
eMail: toimisto@sky-ry.fi
www.sky-ry.fi
www.liikuntapaivat.fi
www.apt-personaltrainer.fi
www.mikäsinualiikuttaa.fi
Y-tunnus: 2173470-8

Tartuntatautilaissa yritykset saisivat korvauksia vasta 14 vuorokauden sulun jälkeen. Lisäksi ketjutukseen liittyvästä mahdollisten tilanteiden muutoksista ei ole selkeää tulkintaa. Kyseenalaistamme edelleen ns. sulkuun liittyvän omavastuun. Mahdollisen sulkutilan vaikutukset ovat yrityksille merkittäviä. Sulkutoimenpiteiden kohteeksi joutuville toimijoille, tulee korvaukset kompensoida ensimmäisestä sulkupäivästä lukien. Huomioon tulee myös ottaa se tosiasia, että jo nykyisen 58 g §:n vaikutukset yrityksen liiketoimintaan ovat vastaavat kuin täysi sulkeminen

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian nopeutetulla menettelyllä ja olemaan voimassa 30.6.2021 asti. Nopeutettu menettely näyttää aiheuttaneen lainvalmistelussa ongelmallisen muutoskokonaisuuden.

3. TILOJEN TERVYSTURVALLISUUS, KOKO, ASIAKASMÄÄRÄ JA LIIKKUMINEN 58 C §, 58 D § JA 58 G §

Toimiala on noudattanut annettuja viranomaisohjeita ja rakentanut toimintaympäristöjä, joissa asiakkaille on kerrottu uudet hygieniaan ja turvaväleihin liittyvät käyttäytymismallit sekä yrityksen toimenpiteet olosuhteiden terveysturvallisuuteen liittyen. Alla kuvausta alan omavalvontaan liittyvistä 58 c §:n ,58 d §:n ja 58 g §:n tällä hetkellä käytössä olevista toimenpiteistä:

- Asiakkailla ja osallistujilla on mahdollisuus käsien puhdistamiseen ja sen lisäksi käsidesien käyttöä sekä siivousta on lisätty merkittävästi.
- Asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet. Näistä löytyy liiketoimintamallien mukaisia erinomaisia ohjeistuksia tilan käyttötarkoituksen mukaisesti (pesupaikat, käsidesit, kulkusuunnat, merkinnät, ajoitukset).
- Tilojen ja pintojen puhdistamista on tehostettu sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään. Asiakkaiden ja osallistujien liikunta on järjestetty väljästi lähikontaktimäärityksen mukaisesti (lähikontaktilla tarkoitetaan ihmisten: 1) oleskelua kasvotusten tai samassa tilassa alle kahden metrin etäisyydellä toisistaan yli 15 minuutin ajan; tai 2) fyysistä kontaktia toisiinsa). Erilaisten liikuntamuotojen tilankäyttökapasiteetin mukaisia henkilömääriä on pudotettu hybridistrategian mukaisesti huomioiden uudet tutkimuksiin liittyvät tartuntoja ehkäisevät toimenpiteet (etäisyydet, oleskeluajat, ilmastointi, tuntien aikataulutus, varausjärjestelmät, tilan rajaukset), jotta kontaktimääritelmän mukainen kontaktien välttäminen ja toiminta pystytään toteuttamaan.
- Tilojen laitekäytön osalta varmistetaan etäisyyksien noudattaminen mm. poistamalla osa laitteista käytöstä, sijoittamalla ne uudelleen, rajaamalla ja ohjeistamalla mm.

harjoitussiirtymät turvavälein. Siivous- ja puhdistustoimenpiteitä on lisätty merkittävästi. Henkilökunta suorittaa pintojen ja välineiden pyyhintää sekä asiakas on ohjeistettu pyyhkimään myös välineet ennen ja jälkeen käytön yrityksen kustantamilla desinfiointi- ja puhdistusaineilla.

- Henkilöstö käyttää suositusten mukaisesti maskeja tai visiireitä, asiakkaita ohjeistaan käyttämään vastaavia suojautumistoimenpiteitä kaikissa yleis- ja pukutiloissa. Liikunnan aikainen maskin käyttö on asiakkaan päätettävissä.

Poikkeusjärjestelyin olemme pystyneet täyttämään säännöksessä esitetyt koronavirustaudin leviämiseen kohdennetut tilankäyttöön liittyvät vaatimukset. Toimimme käytännön ohjeistusten osalta THL:n[2] ”tarttuminen ja suojautuminen”- ohjeiden sekä maskiohjeistuksen mukaisesti.

Ohjeistuksista muistutetaan asiakasviestinnässä eri kanavien kautta (tilainfo, asiakaskirjeet, sosiaalisen median kanavat, kuulutukset, ohjeet, mobiiliviestintä). Henkilöstön osaamisesta ja turvallisuudesta huolehtiminen on myös päivittäistä.

58 g §:n mukainen päätös on ollut voimassa tietyillä alueilla kaksi viikkoa (14 vrk) ja toimenpiteitä on jatkettu useilla alueilla uudella 14 vrk:n viranomaispäätöksellä. Alamme yrittäjät ovat tehneet kirjalliset suunnitelmat tartuntojen ehkäisemiseksi viranomaispäätösten mukaisesti omatoimisesti. Omavalvontasuunnitelmissa on kuvattu lain mukaiset toimenpiteet toiminta- ja käyttäytymisohjeistus lähikontaktien välttämisen osalta, hygieniaan ja tilankäyttöön sekä varauksiin liittyvät toiminnot. Suunnitelmat pidetään tiloissa nähtävillä.

Kohdan 58 g pykälän mukaisia toimenpiteitä on tilojen henkilökapasiteetin osalta muutettu sekä myös yrittäjän valvontatoimenpiteet on toteutettu ja kerrottu määräysten mukaisesti. Terveysturvallisen ympäristön toteuttamisessa laissa edellytettyjä toimenpiteitä on noudatettu.

Kaksi viikkoa sitten määrätyt uudet elinkeinon rajoittamiseen liittyvät määräykset ja pandemian ehkäisyyn liittyvät käytännön toimenpiteet on jouduttu rakentamaan lain tulkinnan mukaisesti pikavauhdilla. Etelä-Suomen AVI tiedotti uusista toimenpiteistä 26.2. 2021 klo 15.00 alkaneessa tiedotustilaisuudessa. Yritysten tuli reagoida ja tehdä vaaditut toimenpiteet yhden viikonvaihteen aikana.

Koronan leviämisen osalta tilojen ilmastoinnilla, koolla, rajauksilla sekä liikkumismuodoilla on merkitystä. Tartuntatautilaissa olevilla määräyksillä (laitteet, kulku, osittainen käyttö, valvonta)

[2] https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus

on tavoitteena vaikuttaa ehkäisevästi viruksen leviämiseen. Näin ala myös toimii. Koronan osalta voidaan todeta, että mitä suurempi tila sitä paremmin tartuntatautilain edellytykset tartuntojen ehkäisytä täyttyvät.

AVI:en valvonta on näkynyt mm. alan yrityksille kohdistettuina terveystarkastuksina. Yrityksiltä saamamme tiedon perusteella asiat ovat olleet kunnossa.

4. LIIKETOIMINNA RAJOITTAMISEN JA SULKEMISEN HAITTAVAIKUTUKSET TALOUTEEN JA TYÖLLISYYTEEN

Tartuntatautilain valmisteluvaiheessa alamme liiketoiminnan rajoittamiseen ja sulkemiseen liittyviä haittavaikutuksia ei edelleenkään tunnisteta. Liikunnan substanssiministeriön OKM:n alla toimiva Valtion liikuntaneuvosto teki asiasta selvityksen viime keväänä. Alalla toimii laaja kirjo erilaisia yrityksiä, toiminimistä aina pörssiyhtiöihin. Liiketoiminta ei ole harrastamista – liikkumista voi sen sijaan harrastaa terveyskunnon ja työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.

Hallituksen uudessa esityksessä taloudellisen menetykset arvioidaan vähäisiksi. Arvio on väärä.

Keväällä 2020 Valtion Liikuntaneuvoston selvityksen mukaisesti [3] todettiin COVID-19 pandemian vaikutuksen liikunta-alan yrityksiin.

*"Vakavimmat akuutit vaikutukset koronalla on ollut alan yrityksille, joiden toimintaedellytyksiin koronarajoitukset ovat vaikuttaneet pääosin erittäin paljon, monilla keskeyttäneet toiminnan kokonaan**. Liikunta-alan yrityksistä 59 %:lla liikevaihto on laskenut vähintään puolella.** Liikunta-alan yritysten tilanne näyttäytyy monelta osin heikommalta kuin yritysten tilanne keskimäärin."*

Toimialamme on toiminut poikkeusjärjestelyissä omaehtoisesti sekä vastuullisesti. Viime keväänä osa alan toimijoista sulki suositusten pohjalta toiminnan. Menetykset laskettiin miljoonissa euroissa. Pääkaupunkialueella suositeltiin marraskuun 2020 alussa viranomaisten taholta sulkemaan myös yksityinen liiketoiminta. Jos tätä toimenpidettä olisi noudatettu, yritykset olisivat olleet jo nyt 4 kk ilman mitään kompensaatiota. Sitä ei olisi yksikään alan yritys kestänyt. Viranomaisilla tulee olla käsitys suositusten ja määräysten vaikuttavuudesta.

Kaupallisia kunto- ja terveysliikuntakeskuksia on Suomessa n. 1100[4] ja sen lisäksi suuri joukko muita liikunta-alan yrityksiä sekä ns. seuraosakeyhtiöitä. Isoimmat alan yritykset työllistävät

[3] https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2020/06/Koronapandemian-akuutit-vaikutukset-liikuntatoimialaan-VLN-2020.pdf
[4] https://www.lipas.fi/etusivu

eri työtehtävissä 300-1000 henkilöä. Ala toimii ekosysteemissä, jossa mm. palvelu- ja tavarantoimittajilla on merkittävä rooli.

Ennen pandemiaa liikunta-alalla uskottiin vahvasti TEM:in pk-barometrin 2019 mukaan liikevaihdon kasvuun[5]. Ala on kasvuhakuinen ja tuottaa innovatiivisia palvelukonsepteja terveyden edistämiseen sekä rakentaa kansainvälistä yhteistyötä. Alan yhteiskunnallinen vaikuttavuus kansalaisten fyysisen-, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin osalta on kiistaton.

Työllisyys

Työttömien ja lomautettujen osuus oli viime keväänä voimakkaassa kasvussa liikunta-alan ammattilaisten osalta. Kunto- ja terveysliikuntakeskuksissa toimii myös muitakin kuin liikunta-alan työntekijöitä. Lisäksi useita palvelukokonaisuuksia ostetaan alihankintana. Viimeisen kahden viikon aikana tietoomme on tullut nykyisten 58 g §:n alueilla tuhansien henkilöiden YT-menettelyjen käynnistyminen. Tilanne on erittäin vaikea yrityksille ja henkilöstölle.

Kausivaihtelut

Alan liiketoimintaan liittyvät kausivaihtelut. Uusasiakashankinta on loppunut parhaiden myyntikausien osalta, viranomaismääräysten vuoksi asiakaskato ja jäsenyyden jäädytykset sekä irtisanomiset ovat lisääntyneet voimakkaasti. Viimeisen kahden viikon aikana tilanne on muuttunut kriittiseksi ja tilanteen pitkittyessä konkurssien uhka on ilmeinen.

Liiketoimintakonseptien kautta mallinnetut yritysten ilmoittamat koronan talousvaikutukset

Ala toimii **jäsenyysmallilla** ja se on täysin poikkeava verrattuna muuhun liiketoimintaan. Kunto- ja terveysliikuntakeskukset ovat alusta, johon palvelu- ja tavarantoimittajat myyvät palveluitaan ja tuotteitaan. Tästä kokonaisuudesta syntyy asiakkaille – jäsenelle suunnatut liikuntapalvelut. Jäsenyysmallissa tulojen menetys moninkertaistuu lyhyessä ajassa kiinteiden kulujen juostessa koko ajan täysimääräisenä. Suomessa toimii yksittäisiä kuntosali ja kuntokeskustoimijoita sekä ketjuja, joissa tällä hetkellä on enimmillään 55 toimipistettä. Ketjujen toimipisteiden osalta nykyiset rajoitukset ovat sulkeneet kokonaan tai osittain leviämisalueella olevia toimipisteitä.

[5] https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161996/Pk-toimialabarometri_Terveys%20ja_liikunta-ala_syksy_2019_.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Keskiarvollisesti kulut kuntosaleilla, jossa ei ole jatkuvaa henkilökuntaa ovat n. 16 000-25 000 e kahdessa viikossa/toimipiste tilan koon ja toimintamallin mukaisesti.
- Kuntokeskuksissa, joissa on useita tiloja ja osittain henkilökuntaa tai toimivat ns. täyden palvelun konseptilla, kiinteiden kulujen osuus on palkkakulut mukaan laskettuina 35 000 – 300 000 e kahdessa viikossa/toimipiste.
- Kiinteitä kuluja ovat mm. palkat, vuokrat ja muut toimitilakulut (mm. sähkö, vesi, lämmitys, vartiointi, vakuutukset, siivous, tekniikka, lupamaksut, kiinteistöverot, tarvikekulut), laiteleasingit, ohjelmalisenssit, henkilökuntakulut, markkinointi, muut osto- ja palvelukulut sekä pandemian edellyttämät hygieniakulut.

Rajoitus- ja sulkutoimet ovat jo vuoden ajan vaikuttaneet liikevaihtoon negatiivisesti. Asiakkaille maksetut hyvitykset, myynnin menetykset, rajauksien edellyttämät operatiiviset muutokset ja asiakkaiden lisääntyneet palveluiden jäädytykset ovat laskeneet liiketoiminnan tuottoja kannattavuuden äärirajoille**.** Käytännössä jäsenyysmallista johtuen kahden viikon sulkeminen tarkoittaa 6-8 viikon tulojen suoraa menetystä kulujen juostessa koko ajan. Tulojen menetykset vaihtelevat yllä olevan mallinnuksen mukaisesti 18 000 e/kaksi viikkoa/toimipiste, aina yli 100 000 e/ kaksi viikkoa/toimipiste.

Kulujen karsimiseen ei jäänyt mahdollisuutta edellisen lakiesityksen voimaantulon ja soveltamisen osalta, STM mm. suositteli voimakkaasti alaan kohdistuvia rajoittamistoimen käyttöönottoa jo kiihtymisvaiheessa. Yrityksille tilanne oli ja on edelleen täysin kohtuuton.

- Osaa alan liiketoimintakonsepteista ei voida toteuttaa, kun asiakasmääriä rajoitetaan 10 henkilöön. Jos tila ja laitteet on rakennettu palvelemaan jopa 1500 ihmistä, on täysin mahdotonta palvella kaikkia maksavia asiakkaita, kun asiakasmäärää rajoitetaan ottamatta huomioon tilan kokoa.
- Liikuntaa tarjoavat yritykset eivät ole pääsääntöisesti suunniteltu toimimaan kymmenen (10) tai sen alle olevilla osallistujamäärillä. Liiketoiminta ei ole tuolloin kannattavaa.

58 g § – kituuttaminen on käytännössä jo ”sulkeminen”

Voimassa olevan tartuntatautilain 58 g §:n mukainen päätös tarkoittaa käytännössä monelle toiminnan täydellistä keskeytymistä ja pakottaa tilojen sulkemiseen. Muutamat toimijat pitävät rajoitusalueilla palveluja auki, koska eivät pysty näillä aikatauluilla sopeuttamaan henkilöstön lomautustoimenpiteitä. Myöskään kiinteiden kulujen osalle ei ole maksajia / tukimuotoja, jotka kohdentuisivat akuuttiin tilanteeseen. Kootusti voidaan todeta, että yrityksillä ei ole mahdollisuutta tällä aikataululla mm:

- Sopeuttaa henkilöstöön liittyviä toimenpiteitä (nopeutettu YT-menettely päättyi vuodenvaihteessa)
- Rakentaa uutta rajaavaa toimintaympäristöä ja valvontamallia
- Muokata kulunvalvontaan liittyviä ohjelmia
- Hoitaa laadukasta asiakasviestintää

Voimassa olevan tartuntatautilain 58 g §:n taloudelliset vaikutukset:

- Uusien jäsenyyksien myynti on tippunut 98% 58 g §: n aikana – käytännössä sitä ei ole
- Ennuste on, että 50% jäsenistä jäädyttää sopimuksensa maaliskuun loppuun mennessä leviämisalueen rajoitusten piirissä olevissa toimipisteissä
- Maaliskuussa nykyisen §:n 58g vaikutukset ovat jo aiheuttaneet 50-100% liikevaihdon menetyksen, ilman että kuluja on saatu leikattua lainkaan
- Hygieniatarvikkeiden ja suojavarusteiden ja uusien rakenteiden osalta kustannusten kasvu on ollut myös merkittävä

Ensimmäiset uuden tartuntatautilain soveltamispäätökset tehtiin 26.2.2021. Nyt kunnissa ja AVI:en alueilla on jo eriaikaisia 14 vrk:n päätöksiä. Uusia 14 vuorokauden jatkopäätöksiä on myös tehty, joissa reagointiaikaa on ollut yksi vuorokausi. Käytännön esimerkkinä Etelä-Suomen Aluehallintovirasto antoi 8.3.2021 58 g §:n mukaisen päätöksen Hausjärven, Lopen ja Riihimäen kuntien osalta. Päätös annettiin klo 15.50 ja määräys astui voimaan seuraavana päivänä.

Vaikuttavuuden arvioinnissa tarvitaan riittävän pitkät ajanjaksot, jotta toimenpiteiden vaikuttavuus pystytään arvioimaan tartuntojenehkäisyn osalta.

Tavoitteena näyttää olevan saada viranomaisille oikeus siirtyä suoraan käyttämään 58 g §:ää suorana sulkutoimenpiteenä. Tällä menettelyllä sulkutoimenpiteen kohteeksi voisi joutua yritys, joka ei ole ollut lainkaan aiempien lievien rajoitusten alaisena.

5. TUKIMALLIT

Yritystoiminnan yhdenvertaisuus Suomessa perustuslaillisen oikeuden osalta elinkeinon harjoittamiseen ja COVID-19 pandemian liittyvien lakimuutosten sekä sääntelyn näkökulmasta

Onko eri alojen yritykset lain edessä eriarvoisessa asemassa? Ravintola-alalle valmistellaan erillistä kompensointimallia koko sulun ajaksi. Myös summa on jo esitetty.[6] Liikunta-alalle

[6] https://tem.fi/paatos?decisionId=0900908f807126f6

tätä ei ole tehty, vaikka alan toimijoista osa oli jo viime vuoden puolella jopa kuusi (6) viikkoa kiinni. Lainsäätäjä on esittämässä jälleen uutta pikamuutosta, jossa yrityksille jäisi edelleen kahden viikon korvaukseton jakso. Tämä ei ole oikeudenmukaista. Tarvitsemme akuutin tukiratkaisun.

Nykyiset kustannustukimallit ovat liian hitaita toimenpiteitä akuutissa kriisissä.

Tukimalli ei huomioi yritysten kokonaistilannetta. Osa yrityksistä oli tehnyt juuri ennen koronapandemiaa merkittäviä investointeja osa vielä korona-aikana. Uusien toimipisteiden avaus vertailuaikana on saattanut vaikuttaa siihen, että niiden tuoma liikevaihto on luonnollisesti paikannut koronan aiheuttamia tappiota liikevaihtoon. Kustannustuki ei ole ottanut huomioon kasvuhakuisten yritysten toimintaa.

6. TULKINTAERIMIELISYYDET VIRANOMAISTEN VÄLILLÄ JA VIESTINTÄ

Tartuntatautilain valmisteluvaiheessa oli havaittavissa viranomaisten välillä koordinaation puutetta sekä selkeitä tulkintaeroja, jotka näkyvät tämä hetkisessä tilanteessa selkeästi. Vaikuttavuusarvioinnit jäivät osittain tekemättä ja toimialallamme luokiteltiin puutteellisin perustein ns. riskiryhmään. Alan kansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä koottujen tutkimustulosten perusteella ei löydy näyttöä, että kunto- ja terveysliikuntakeskukset olisivat korkean riskin tartuntaympäristöjä suhteutettuna kävijämääriin.

Tartuntatautilain uusien elinkeinotoimintaan kohdistuvia rajoitussääntely on tulkintamme mukaan tarkoitettu portaittaiseksi. Tiukempiin rajoitustoimiin voidaan siirtyä vasta, kun aikaisemmat toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä.

Vaiheistamisprosessin toimenpiteiden konkreettinen prosessisuunnittelu on jäänyt puuttumaan. Sen seurauksena myös STM:n ja AVI:en välille on syntynyt tukintaerimielisyyksiä. Viestintä on epäselvää, tulkinnanvaraista sekä sekavaa. Toimialamme on joutunut ikävään välikäteen.

Tilastojen ja todennettujen ja epäiltyjen tartuntojen osalta kirjauskäytännöt ovat puutteelliset, niissä niputetaan olosuhteita ja toimijoita tuntematta käytännössä olevia tartuntoja ehkäiseviä toimenpiteitä. Termistön kautta tartunta voi olla altistus, epäily, todennäköinen, todennettu tai varma tartunta. Näitä kaikkia näemme jatkuvasti eri yhteyksissä.

Tiedonkeruu

"THL:n tartuntatautirekisteri ei anna yksiselitteistä tietoa kunto- ja terveysliikuntakeskusten riskiluokitukseen., Rekisteriin ei myöskään kerätä lajikohtaisia tietoja. Sen sijaan THL:n ja maan kaikkien sairaanhoitopiirien yhteisissä neuvonpidoissa vaihdetaan ajankohtaisia tietoja joka viikko. Näiden taustatietojen ja kaikille näkyvissä olevien mediatietojen perusteella on

todettava, että kuntosaleilta on käynnistynyt useita tartuntaketjuja maan eri puolilla. Pelkästään Helsingissä on ainakin 84 tartuntaa epäillysti tai todennäköisesti peräisin kuntosalilta (tilanne 18.2.2021"). Näin totesi STM:n ylilääkäri Kari S Lankinen kirjeenvaihdossaan.

Mediatiedot eivät voi olla peruste riskiluokitukseen.

Kävimme asian osalta tarkennettua keskustelua:

Sosiaali- ja terveysministeriön ylilääkäri Kari S Lankinen on sähköpostitse 19.2.2021 vahvistanut Helsingissä koko epidemian ajalta olevan epäillysti tai todennäköisesti 84 tartuntaa kuntosaleilla. Kari S Lankinen kertoo epäillyn tai todennäköisen tartunnan määritelmän: " Epäilty ja todennäköinen ovat epidemiologista sanastoa, jotka ilmentävät sitä tutkimuksen ja tutkijan näkökulmaa, että koskaan ei voi olla ihan varma. Diagnoosejakin luokitellaan samaan tapaan, eli voi olla diagnoosiepäily tai varma/todennäköinen diagnoosi. Todennäköinen on siis niin varma kuin tartuntareitistä yleensä voidaan sanoa. Ihminen on käynyt kuntosalilla, mutta samana päivänä hän on ollut työpaikalla ja työmatkalla ja tavannut kotiväkeä ja työkavereita jne. Todennäköiseksi luokitellulla tapauksella vaihtoehtoisia reittejä on vähemmän ja epäillyllä enemmän. Luokittelua tekevät tartuntatautilääkärit ja tartunnanjäljittäjät oman asiantuntemuksensa pohjalta. " Kari S Lankinen mainitsee tämän olevan yksi korkean tartuntariskin luokituksen peruste.

Koko epidemian aikana 1.3.2020 - 18.2.2021 Helsingin kuntosaleilla on ollut noin 5 miljoonaa käyntiä. - 84 epäiltyä tai todennäköistä tartuntaa vastaan viisi (5) miljoonaa käyntiä.

Nykyrajoituksilla sekä toimenpiteillä tartuntojen riski kuntosalilla on olematon. Tartunnat ovat olleet promilleluokkaa käyntimääriin suhteutettuina. Ala pystyy monitoroinnin avulla auttamaan tartunnanjäljitystä tilanteessa, jossa viranomainen ilmoittaa mahdollisesta altistustilanteesta kuntosalilla. Tartuntatilanteita on ollut vähän ja jatkoaltistuksia vieläkin vähemmän. Merkittävimmät yksittäistapaukset ovat olleet Crossfit salilla ja voimailusalissa.

Tiedon ja päätösten tulee olla ymmärrettäviä ja tavoittaa oikeat tahot. Vaillinaisen ja jopa tarkoitushakuisen datan esittely ja pelon ilmapiiri ei edesauta taistelussamme koronaa vastaan.

"*Pelko on kurja terveyskasvattaja*"[7] näin on todennut infektiosairauksien erikoislääkäri Jukka Lumio Duadecimin julkaisemassa kolumnissa jo vuonna 2011. Kolumnin sisältö on ajankohtainen, siinä on käsitelty mm. SARSin ja sikainfluenssan aikaisia tilanteita. Lumio

[7] https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kol00202

toteaa lopuksi, että *"terveen elämän tavoitteluun ja riskien välttämiseen annettujen ohjeiden tulee olla perusteltuja ja asiallisia. Samalla olisi kerrottava ihmisten omassa vallassa olevat keinot riskien pienentämiseksi. Tällainen on todettu kaikkein vaikuttavimmaksi. Samalla säilyy vapaus päättää omasta elämästä. Muunlainen viestintä tuppaa aiheuttamaan uhreja. Pelottaviakin tietoja on annettava, kun aihetta on. Kaikilla tiedon jakajilla on vastuunsa, olipa heidän muu tulostavoitteensa mikä tahansa"*.

Haluamme korostaa asiantuntijaorganisaatioiden kanssa tehtävää yhteistyötä, joista tiedonkulku ja viestintä ovat keskeinen osa vaikuttamistyötä ihmisten käyttäytymisen muutoksessa. Yhteinen tavoitteemme on edelleen tartuntojen ehkäisy, eikä yritystoiminnan sulkeminen.

7. YHTEENVETONA TOTEAMME SEURAAVAA

Tartuntatautilain mukaisessa rajoitussääntelyssä toimitilojen sulkeminen ei voi olla itsetarkoitus. Sääntelyn tavoitteena tullee olla tartuntojen leviämisen estäminen siten, että se haittaa mahdollisimman vähän elinkeinotoiminta. Poikkeustila terminä sekoitetaan valmiuslakiin tai eri toimialoille kohdennettu eriarvoistava sääntely aiheuttaa epävarmuutta ja luottamuksen puutetta viranomaisiin.

- Mikäli ainoastaan 58 g §:ää muutetaan, romuttaa tämä koko portaittaisen sääntelyn. Sulkutoimenpiteen kohteeksi voisi joutua taho, joka ei ole ollut lainkaan lievemmän rajoituspäätöksen (58 d §:n) kohteena.
- Tartuntojen leviämistä voidaan estää nykyisen 58 g §:n ja AVI:en päätösten perusteella, perusteita täydelliseen sulkusääntelyyn ei ole

Tällä hetkellä olisi syytä seurata, miten voimassa oleva sääntely ja sen perusteella tehtävät päätökset vaikuttavat tartuntatilanteeseen. Yritykset ovat tehneet jo kuluneen kahden viikon aikana toimintamallien sopeuttamistoimenpiteitä täyttääkseen voimassa olevan sääntelyn mukaiset velvoitteet.

Korostamme tilojen sulkemista koskevan säädöksen tarkentamista korvauksettomien sulkuvuorokausien tilanteessa, alan riskiluokittelun muuttamista, korvausmallin rakentamista sekä valmistuvan CEN standardin huomioimista. Tilojen käytön osalta voidaan rakentaa malli, jossa määritellään käytettävissä oleva laskennallinen neliömäärä/asiakas tilan osallistujakapasiteetin ja turvavälin mukaan. Tartuntatautilaki tulee rakentaa myös tulevaisuutta varten. Sääntelyn välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta pitää koko ajan arvioida suhteessa elinkeinon harjoittamisen rajauksiin. Laissa tulee olla selkeä säännös asteittaisten rajoitusten ja mahdollisten sulkutoimien aiheuttamien taloudellisten menetysten kompensoinnin osalle.

Sulkutoimenpiteet vaikuttavat kansanterveyteen, liikkumattomuuden kustannukset kasvavat, jonka seurauksena SOTE-kulut lisääntyvät. Kunnat menettävät työllistäviä yrityksiä ja verotulot laskevat. Tilanne on vakava.

Kunnioittaen:

SUOMEN KUNTO- JA TERVEYSLIIKUNTAKESKUSTEN YHDISTYS SKY RY

Jussi Raita
Puheenjohtaja
044 594 4451
jussi.raita@elixia.fi

Riitta Hämäläinen-Bister
Toiminnanjohtaja
040 515 4449
riitta@sky-ry.fi